

РАКОВОДСТВОТО НА АД ЕСМ И ВРАБОТЕНИТЕ ВО РЕК „БИТОЛА“
ВЛОЖИЈА НАТЧОВЕЧКИ НАПОРИ ЗА
САНИРАЊЕ НА ШТЕТИТЕ ОД ПОПЛАВИТЕ

Интервју со Благојче Трповски, директор на Секторот
за производство

НОВАТА ПОЗИЦИЈА НА АД ЕСМ НА ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА
ЕНЕРГИЈА НОСИ СЕРИОЗНО ПОГОЛЕМИ РИЗИЦИ, НО И
ПОГОЛЕМИ МОЖНОСТИ ЗА УСПЕШЕН РАЗВОЈ

Во услови на пандемија одбележан Денот на рударите

НАГРАДЕНИ НАЈДОБРИТЕ ВРАБОТЕНИ ВО
РЕК „БИТОЛА И РЕК „ОСЛОМЕЈ“

ГРИЖЕЈКИ СЕ ЗА НАШИТЕ ВРАБОТЕНИ, СЕ ГРИЖИМЕ
ЗА ЈАВНОТО ЗДРАВЈЕ

РЕОБЈАВЕН ДЕЛ ОД ТЕНДЕРОТ ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА ВЕТЕРНИОТ ПАРК „БОГДАНЦИ“

Ветерниот парк (ПВЕ) „Богданци“ втора фаза ќе се состои од 4 до 6 турбини, секоја со номинална моќност од 3 до 4 MW. Со втората фаза се врши зголемување на капацитетот на постојечкиот Парк на ветерни електрани „Богданци“ за дополнителни 13.2-15 MW. Планираната инвестиција на проектот е 21 милиони евра, од кои 18 милиони евра од германската КфВ банка и 3 милиони евра средства на АД ЕСМ.

На 29 јануари 2020 година, нашата компанија објави повик за претквалификација за инженеринг, набавка и изведба – ЛОТ 1 (ветерни турбини и фундаменти) и ЛОТ 2 (пристапни патишта, кабловска мрежа) за проектот „Парк на ветерни електрани Богданци“ втора фаза. АД ЕСМ ги информира сите заинтересирани компании да се пријават на порталот за е-набавки на GTAI (Germany Trade & Invest), која е економска развојна агенција на Сојузна Република Германија. Заинтересираните компании требаа да се регистрираат на порталот во делот наменет за проекти финансирани со кредити од КфВ банка и да изразат интерес за овој проект. Набавката и евалуацијата се изведуваша според правилата на КфВ банка. Условите за учество беа вклучени во документите прикачени на порталот. Поради пандемијата со ковид-19, рокот за доставување на апликациите од 3 март, по барање на доставувачите беше продолжен до 23

март 2020 година. На 23 март 2020 година е извршено јавно отворање на апликациите од двата ЛОТ-а. На повикот за претквалификација за ЛОТ 1 доставена е една апликација од Сименс/Гамеса, додека за ЛОТ 2 немаше доставени апликации. На 31.7.2020 направено е повторно објавување за претквалификација за ЛОТ 2. Објавата е направена преку германскиот портал за е-набавки на GTAI (Germany Trade & Invest). Заинтересираните компании треба да се регистрираат на порталот во делот наменет за проекти финансирани со кредити од КфВ банка и да изразат интерес за овој проект. Оваа информација е објавена и на веб-страницата на АД

ЕСМ на 4.8.2020, како и во дневните весници Нова Македонија и Коха на 5.8.2020. Во тек се подготовки за објавување на тендерски документи за двата ЛОТ-а од страна на консултантот - конзорциумот Фиктнер-Германија/Геинг-Северна Македонија и одобрување од страна на КфВ банка. Следат тендерски процедури за избор на изведувачи, како и потпишување на договори со избраните изведувачи. Со реализација на втората фаза целосно се заокружува проектот „Ветерен парк Богданци“ на проектираната инсталирана моќност од 50 MW и вкупно годишно производство од околу 137 GWh.

ПОТПИШАН ДОГОВОРОТ ЗА НАБАВКА НА ШЕСТ ЕКОЛОШКИ АВТОБУСИ ЗА РЕК „БИТОЛА“

РЕК „Битола“ потпиша договор за набавка на шест еколошки автобуси на природен гас за превоз на работниците. Јавната набавка ја доби фирмата „Аутомакедонија“, која ќе треба да ги испорача автобусите годинава. Автобусите се од јапонскиот производител „ИСУ-ЗУ“, и нивната вредност е 1,4 милиони евра. „Со ова, како компанија, ја покажуваме грижата за нашите вработени, затоа што автобусите кои сега се користат се стари и дотраени, но од друга страна тука е и еколошката компонента, грижата за животната средина, бидејќи новите, современи возила не загадуваат. Набавката на еколошки автобуси за превоз на работниците на РЕК „Битола“ беше едно од ветувањата на оваа Влада и можам со задоволство да констатирам дека истото го реализираме, и во иднина ќе продолжиме со инвестирање во нови еколошки возила, а можеби и во електрични возила“ рече генералниот директор на АД ЕСМ, м-р Васко Ковачевски. Директорот на РЕК „Битола“, Златко Курчиевски рече дека автобуси за Комбинатот последен пат биле

купени во 2014 г. и тоа 10 половни автобуси. „Според направената анализа, со оглед на финансиските средства кои во изминативе години биле потрошени за превоз на работниците на РЕК „Битола“ до нивните работни места, произлегува дека повратокот на инвестицијата би бил 3 години. Автобусите на природен гас имаат помала потрошувачка и цената на метанот е многу пониска во однос на дизелот. Исто така, треба да се напомене дека автобусите на метан, од досегашното искуство, се далеку поекономични во делот на одржување, редовно сервисирање, и помали се трошоците за резервни делови“ рече Курчиевски. Директорот на „Аутомакедонија“ Зоран Дочински ја поздрави одлуката на АД ЕСМ да набави еколошки автобуси за РЕК „Битола“. „Како компанија ни претставува задоволство кога на пазарот има побарувачка за возила кои не загадуваат и кога потрошувачите одат кон поеколошки решенија за превоз и тој тренд кој се јавува веќе секаде во светот, па и кај нас, ние го поздравуваме и

порачуваме дека како фирма сме подготвени да им излеземе во пресрет на нашите граѓани и на државните институции кои се определуваат за современи и еколошки одговорни опции за превоз“ рече Дочински.

ПРОДОЛЖЕН ЈАВНИОТ ПОВИК ЗА ИЗГРАДБА НА 100 МЕГАВАТНА ФОТОНАПОНСКА ЕЛЕКТРАНА ВО ОСЛОМЕЈ

Весник на
„Електрани на
Северна Македонија“
 (АД ЕСМ)

Главен и одговорен уредник:
 Јасминка Аневска

Редакција на весникот:
 Катерина Лазаровска-Зафировиќ
 Методија Куновски
 Мирче Котевски
 Јован Колевски

Лектор
 Весна Муловска-Рувинова

Телефони:
 ++ 389 (0) 2 3 149 225
 ++ 389 (0) 47 206 296
 ++ 389 (0) 2 3 149 102

e-mail:
 katerina.lazarovska@elem.com.mk
 metodija.kunovski@elem.com.mk

Уредува и печати:
 ГРАФО ПРОМ ДООЕЛ - Битола

Поради пандемијата на ковид-19 АД „Електрани на Северна Македонија“ го продолжи рокот за доставување понуди за учество во јавната набавка за воспоставување на јавно - приватно партнерство за проектирање, изградба, финансирање, стопанисување и пренос на две фотонапонски електрани по 50 мегавати на локацијата на стар рудник во РЕК „Осломеј“, до крајот на септември.

Фотонапонските електрани со очекувана вредност на инвестиција од 80 милиони евра ќе треба да ги гради приватниот партнер, а ЕСМ ќе ја обезбеди локацијата, пристапните патишта до електраните и балансирањето на енергијата. Право на учество на огласот имаат сите домашни и странски компании, а на тендерот ќе победи понудувачот кој на ЕСМ ќе му понуди највисок процент од произведената електрична енергија. Неодамна Владата го промовираше јавниот повик, и како што информира генералниот директор м-р Васко Ковачевски, договорот за јавно-приватно партнерство ќе биде на 35 години, по што приватниот партнер ќе треба на ЕСМ да му го пренесе правото на сопственост на фотонапонските електрани и да ги предаде во фактичко владение во исправна, оперативна и погонска состојба. „Приватниот партнер за балансирањето на енергијата ќе му исплаќа на ЕСМ годишно сума

од најмалку 10 проценти од продадената енергија по цена според регионалната берза HUPX. Пресметките покажуваат дека нашата заработка како компанија на годишно ниво би се движела од 800.000 до еден милион евра, а само осум проценти од овие средства ќе бидат трошок за балансирањето“ - рече Ковачевски. Тој прецизира дека новото друштво ќе треба да преземе најмалку 100 вработени од РЕК „Осломеј“ со што, како што рече, се решава уште еден проблем покрај обврската за рекултивирањето на земјиштето на рудникот. Владата и во иднина ќе се фокусира на приоритетните проекти, на зголемување на производството од обновливи извори на енергија. „Целта на Владата е да ја направиме нашата држава една од оние европски земји кои ги прифатија сите предизвици на енергетската транзиција и од доминантно застапени фосилни енергенси да се трансформираме во земја во која во значителна мерка ќе преовладуваат енергетски капацитети кои ќе користат сонце, ветер и вода. Нашата земја е земја на Сонцето. Со заедничка работа сончевата енергија ќе ја направиме да биде еден од генераторите на економскиот раст“ - рече тогашниот технички премиер Оливер Спасовски. Тој како најзначаен придонес во таа насока го оцени распишувањето на јавниот оглас за изградба на 100 мегаватна фотонапонска електрана во Осломеј и потсети на веќе потпишаните договори за изградба на фотоволтаици. Министерот за економија Крешник Бектеши посочи дека изградбата на енергетски капацитети од ОИЕ, односно инвестирањето во зелена енергија е една од главните цели на земјата. Реформата во енергетскиот сектор беше еден од приоритетите уште по формирањето на новата Влада. Во таа насока беше донесен и Законот за енергетика преку кој се олеснува инвестирањето во ОИЕ, рече Бектеши и додаде дека главен фокус во Стратегијата за развој на енергетиката до 2040 година е декарбонизацијата на енергетскиот сектор и промовирање на ОИЕ на начин кој обезбедува одржлив развој.

ЈАВЕН ПОВИК ЗА ХЕЦ „ЧЕБРЕН“ – ПРОДОЛЖЕН РОКОТ ЗА УЧЕСТВО ВО ПРЕТКВАЛИФИКАЦИЈА

ИНВЕСТИРАМЕ ВО СИГУРНА ЕНЕРГЕТСКА ИДНИНА И ВО ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Владата на Република Северна Македонија преку Комисија за спроведување на постапка за доделување на концесија за користење на вода за производство на електрична енергија од хидроелектрични центри на Црна Река, ги покани сите потенцијални понудувачи за доставување на документи за учество во претквалификација за доделување и спроведување на Договор за концесија за користење на вода за производство на електрична енергија од хидроелектрични центри на Црна Река. Ова вклучува проектирање, финансирање, изградба, управување и одржување и пренос на ХЕ „Чебрено“ со брана Орлов Камен (со можност за хидроелектрана), како и управување со постоечката ХЕ „Тиквеш“. Владата го промовираше јавниот повик за доделување концесија за изградба на хидроелектрани на Црна Река, односно за изградба на ХЕ Чебрено. Тогашниот технички премиер Спасовски истакна дека Владата го трасира патот на енергетската транзиција со изградба на капацитети со доминантно производство на електрична енергија од обновливи извори и дека заедно со „Електрани на Северна Македонија“, создаваат стабилна и сигурна енергетска иднина за земјата и за граѓаните. Со оглед на тоа што во сите држави во регионот инвестициите во обновливи извори на енергија се зголемуваат, оваа хидроелектрана со својот капацитет ќе биде од

огромно значење за балансирањето на електроенергетскиот систем на Република Северна Македонија и со своите услуги ќе биде значаен партнер во секундарната и терцијалната регулација и на регионалниот пазар. Јавниот повик се однесува на пројавување на интерес на заинтересирани компании кои ќе сакаат да го изградат ХЕЦ „Чебрено“ во соработка со АД ЕСМ, преку моделот на јавно-приватно партнерство. Генералниот директор на нашата компанија м-р Васко Ковачевски истакна дека Чебрено беше предизвик години наназад за експертите во енергетиката, архитектурата, градежништвото и предизвик за државата за спроведување на овој голем проект во дело. „Во план е Чебрено да биде јавно-приватно партнерство, во кое ЕСМ ќе биде јавниот партнер во име на државата. Проценките се дека изградбата ќе чини најмногу 570 милиони евра, средства кои ќе треба да ги обезбеди приватниот партнер. Хидроелектраната ќе има инсталирана моќност од 333 мегавати и годишно производство од 1000 гигаваат електрична енергија. Наша обврска е изградбата на пристапниот пат до хидроелектраната и приклучокот, односно трафостаницата. Како наш удел во новата заедничка компанија со приватниот партнер ќе биде внесена ХЕ „Тиквеш“, која е на истиот слив, односно на Црна Река и единствено можно е двете хидроцентрали, Чебрено и Тиквеш да функционираат

онтираат во една целина бидејќи зафаќаат вода од исто течение и си влијаат една на друга“, истакна Ковачевски. Во контекст на енергетската трансформација и чистите извори на електрична енергија, директорот на ЕСМ изрази оптимизам дека Чебрено ќе овозможи во иднина да се намалува производството на електрична енергија од јаглен, и постепено да се замени со производството од оваа голема хидроелектрана. „За споредба, цело ЕСМ денес произведува 4000 гигаваат годишно. Кога ХЕЦ „Чебрено“ ќе почне да работи, годишната редукција на јаглерод диоксид ќе се намали за 913 илјади тони помалку, бидејќи 1000 гигаваат часови електрична енергија нема да се произведат од јаглен, туку од вода“ - потенцира Ковачевски. Првичниот рок за пријавување на заинтересираните компании беше трети април, но поради пандемијата на ковид-19, Владата го продолжи рокот за доставување понуди за учество во претквалификациска фаза за доделување концесија за проектирање, изградба и финансирање на хидроелектраната „Чебрено“. Тековните испитувања на пазарот на компании, спроведени од страна на Меѓународната финансиска корпорација, која е дел од Светска банка, покажаа дека сериозни компании од регионот и Европа се заинтересирани за изградба на Чебрено.

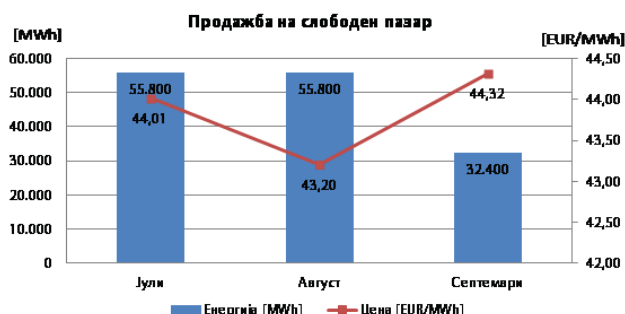
АД ЕСМ ПРОДАДЕ ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НА СЛОБОДНИОТ ПАЗАР ЗА 6.302.452 ЕВРА

Нашата компанија, откако ги задоволи потребите на универзалниот снабдувач за електрична енергија за тарифните потрошувачи, продолжи со производство и со продажба на електрична енергија на слободниот пазар. АД ЕСМ продаде вкупно 110.640 MWh енергија и притоа оствари приход од 4.890.875 евра. Повеќе од половината од продадена електрична енергија е за третиот квартал, значи јули, август и септември, по просечна цена од 44,37 EUR/MWh, (цената на HUEX берзата во тој момент

беше 43,40 EUR/MWh). Останатиот дел од енергијата е продаден за јули по просечна цена од 43,55 EUR/MWh, (цената на HUEX во тој момент беше 41,75 EUR/MWh). Исто така, АД ЕСМ продаде и 11.040 MWh електрична енергија за загубите на ЕВН Електродистрибуција за третиот квартал, по цена од 43,89 EUR/MWh (цената на HUEX беше 43,84 EUR/MWh). Остварениот приход од оваа продажба е 484.545 евра.

Дополнително, АД ЕСМ продаде и 22.320 MWh електрична енергија на слободен пазар за месец август, по цена од 41,53 EUR/MWh (цената на HUEX во тој момент беше 41,65 EUR/MWh). Остварениот приход од оваа продажба е 927.031 евра. Наведените податоци покажуваат дека при продажбите се постигнати цени повисоки од берзанските и е остварен вкупен приход од 6.302.452 евра.

Период	Јули	Август	Септември	Вкупно
Енергија (MWh)	55.800	55.800	32.400	144.000
Цена (EUR/MWh)	44,01	43,20	44,32	43,77
Вредност (EUR)	2.455.810	2.410.768	1.435.874	6.302.453

НАШ СТАВ

МИНИМАЛНОТО ПОСКАПУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРИЧНАТА ЕНЕРГИЈА ЌЕ ГИ ОСИГУРА ИНВЕСТИЦИИТЕ ВО ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

АД ЕСМ како компанија што се занимава со производство на електрична енергија, а тоа е една од најтешките и најодговорни дејности, стреми кон тоа и во иднина да обезбедува зголемено производство на струја, да работи со намалени трошоци, да вложува во нови инвестиции и да се грижи за заштитата на животната средина. Нашата инвестициска програма согласно енергетската политика на државата, што е усогласена со глобалните енергетски трендови и движења е насочена кон тоа во иднина само да се зголеμουва уделот на обновливите извори на енергија. „Со носењето на новиот Закон за енергетика и либерализацијата на пазарот од први јули минатата 2019 година, АД ЕСМ не е регулирана компанија за продажба на електрична енергија и на тендерот на универзалниот снабдувач ЕВН ХОМЕ ние се јавуваме на аукција со наша цена, нормално којашто на крајот од годината ќе донесе и одреден профит. Од први јули минатата година, заклучно со јули оваа година, цената која

што ја дадовме на универзалниот снабдувач беше на ниво на стабилизирање на пазарот, смирување во период кога може да има турбуленции, кога има можност за нови компании со повисоки цени да учествуваат на тендерите, ние како државна компанија учествувавме со цена која го стабилизира тој удар. На оваа јавна постапка ние понудивме цена од 38, 80 евра од меѓават-час што на крајот од годината ќе ни донесе профит од само 547.000 евра“ - образложи генералниот директор Ковачевски во врска со одлуката за поскапување на електричната енергија. Тој уште еднаш потенцира дека по либерализацијата на пазарот на електрична енергија на 1 јули 2019 година, компанијата ја нуди произведената електрична енергија на универзалниот снабдувач ЕВН ХОМЕ по цена која не мора да биде обврзувачка за набавувачот, но која истовремено е далеку пониска од цената на пазарот. Производителот на електрична енергија учествува со околу 40% во формирањето на цената за домаќинствата. „АД ЕСМ изминати-

те три години е условно кажано, заштитник на цената на струјата за граѓаните и испорачува 100% од потребите на ЕВН ХОМЕ наместо законски предвидените 75%, по износ понизок од пазарната вредност на електричната енергија. Во спротивно, ЕВН ХОМЕ ќе треба да набави дел од електричната енергија по повисока цена од компании кои имаат лиценца за трговија со струја, со што ценовниот удар врз граѓаните би бил далеку поголем“ - рече Ковачевски. Според него, со оглед на многубројните вложувања на компанијата во нови инвестиции, цената на електричната енергија не може да биде намалена. Минималното поскапување на електричната енергија ќе ги осигура инвестициите во обновливи извори. Зголемената интеграција на обновливите извори на енергија е можна и е технолошки остварлива само ако се оствари синергија на сите нивоа на системот, а тоа значи произведувачи, преносители, дистрибутери и на крајот потрошувачи.

ФОРМИРАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКИ СОЛИДАРЕН ФОНД ЗА СОЦИЈАЛНО РАНЛИВИТЕ КАТЕГОРИИ НА ГРАЃАНИ

АД ЕСМ веднаш по формирањето на новата Влада на РСМ, ќе предложи формирање на Енергетски солидарен фонд, односно фонд за поддршка на социјално ранливите категории граѓани. „Цената на електричната енергија, зголемувањето и плаќањето на сметките, различно

влијае кај секој поединец. Кај посиромашните повеќе се чувствува, кај повеќеимотните е поблаг тој удар. Токму затоа, размислуваме да се формира енергетски социјален пакет, односно количество на електрична енергија кое ќе биде донирано кон ранливите категории на

наши граѓани. Сметам дека на тој начин можеме да го подобриме стандардот и квалитетот на живеење на таа категорија на граѓани“ - рече генералниот директор Ковачевски.

ИНТЕРВЈУ СО БЛАГОЈЧЕ ТРПОВСКИ, ДИРЕКТОР НА СЕКТОРОТ ЗА ПРОИЗВОДСТВО

НОВАТА ПОЗИЦИЈА НА АД ЕСМ НА ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НОСИ СЕРИОЗНО ПОГОЛЕМИ РИЗИЦИ, НО И ПОГОЛЕМИ МОЖНОСТИ ЗА УСПЕШЕН РАЗВОЈ

Иднината треба да ни донесе нова “зелена” енергија и постепен и планиран преод кон почиста енергија

Изработката на новиот Закон за енергетика е во фокусот на економскиот и енергетскиот сектор изминатиот период. Директоре Трповски што значат измените на новиот Закон за енергетика за нашата компанија? Во кој дел од процесот на производство се спроведуваат најмногу?

Најзначајната новина е во промената на позицијата на нашата компанија од регулаторен аспект, АД ЕСМ целата своја енергија ќе ја продава на отворениот пазар на електрична енергија, без регулаторни ограничувања. Единствено во преодниот период од донесувањето на Законот, од 2019 г. заклучно со 2025 г. е должна на универзалниот снабдувач да му понуди количини на електрична енергија од 80 % до 30 %. Потоа, нашата компанија може согласно своите оперативни планови или непредвидливи настани, слободно да нуди количини на енергија на отворениот пазар, може да набавува енергија со цел да го оптимизира своето производство и да ги минимизира трошоците во работењето. АД ЕСМ е обврзано да учествува на отворените повици на АД МЕПСО со понуди за системски услуги, но имајќи во предвид дека АД МЕПСО распишува конкурентна постапка, нема гаранција дека тие понуди ќе бидат прифатени. АД ЕСМ е балансно-одговорна страна, работи според дневни планови за

производство и испорака на електрична енергија, и ќе треба да ги плаќа согласно подзаконските активности отстапувања од пријавените планови. Од сето погоре кажано, јасно е дека новата позиција на АД ЕСМ на пазарот на електрична енергија, носи сериозно поголеми ризици, но и поголеми можности за успешен развој. Од аспект на пазарот на топлинска енергија, позицијата на АД ЕСМ останува слична како во претходниот период од донесувањето на новиот Закон за енергетика. По завршената аквизиција на КОГЕЛ како дел од „Енергетика“, АД ЕСМ има уште еден производ за продажба – пареа за потребите на компаниите во рамките на технолошката зона на поранешна Железарница.

Дојде и до измена во друштвата даватели на енергетски услуги. Кои се нашите обврски кон универзалниот снабдувач? Дали ова значи поефикасно функционирање, или ни се доделени нови обврски и прописи?

Наша должност е да ги понудиме количините на електрична енергија предвидени во Законот за енергетика преку учество на отворените повици на универзалниот снабдувач по цена која сами ќе ја одредиме, а ЕВН ХОМЕ ќе одлучи согласно своите правила за набавка дали тие количини/цени ќе бидат прифатени. Нема гаранција

дека тие количини ќе бидат продани. Овој преоден период е делумно добредојден за нас, поради потребното време за реструктурирање на компанијата, да бидеме подготвени и поконкурентни на слободниот пазар на електрична енергија. Но, чување на количини на енергија, потребна резерва заради условите на отворените повици на универзалниот снабдувач или наша сигурност во испораките, пресметка на ризиците поради испади или пак неочекувани финансиски промени на отворените пазари на електрична енергија, не доведуваат во ситуација на голема претпазливост во однос на нашите планови за производство и пласман на нашиот производ. Од друга страна, како општествено-одговорна компанија, Управниот одбор донесе одлука, во првиот период од формирањето на универзалниот снабдувач, АД ЕСМ да преземе дел од ризикот за превенција од можни финансиски удари во стопанството кај малите компании и резиденцијалните корисници – граѓаните. Затоа, одлуката беше да се оди со ниска цена и понуда до 100 % од потребите на универзалниот снабдувач. На пример, на првиот отворен повик за набавка на електрична енергија на универзалниот снабдувач, вторангираната понуда изнесуваше 194 EUR/MWh во однос на нашата 34.5 EUR/MWh. На тој начин, ние придонесуваме во воспоставување на заштита и

урамнотеженост на внатрешниот пазар. Во иднина, АД ЕСМ, ќе ги следи трендовите во внатрешниот пазар и ќе одлучува со колкави количини и цени ќе учествува на понатамошните повици од универзалниот снабдувач.

Нашата компанија мора да работи на слободниот пазар да биде попродуктивна и повеќе да произведува. Дали компанијата и Секторот за производство се подготвени за либерализација на енергетскиот сектор?

АД ЕСМ започна со поактивно учество и продажба на електрична енергија на отворениот пазар. Продажбата најчесто се одвиваше преку стандардни пазарни и долгорочни продукти како понуда. Во иднина, АД ЕСМ ќе започне со техничко и кадровско оспособување за подинамична (дневна, часовна) продажба на својот производ, ќе ги намали финансиските ризици и ќе ги зголеми можностите за планирање и пласирање на своето производство. Истовремено, се планира и постепен преоден период за влегување на пазарот на мало-снабдувањето, преку ЕЛЕМ Трејд, фирма-ксерка на АД ЕСМ.

Со оглед на значењето на производниот процес и неопходноста за непречено одвивање, како тече производството на електрична енергија во услови на пандемија?

До овој момент, слободно може да се каже дека се справуваме успешно. Во ниједен момент немаше непланирани прекини на производството како резултат на оваа непогода. Секако, условите за работа беа сериозно потешки. За време на забраните за движење, нашите сменски работници кои по потреба одат на интервенција надвор од работното време, често беа запирани, проверувани и имаше повремено доцнење на смените или потребните интервенции. Најтежок период беше изолацијата на Општина Дебар, кога вработените од соседните општини кои работат во ХЕЦ „Шпилје“ не можеа да пристапат до работните места, а вработените од Општина Дебар беа принудени да работат и повеќе од редовните смени. До овој момент, со дисциплина и сериозна примена на сите пропишани здравствени протоколи го одржавме производството, и бројот на заболени е навистина мал споредено со просекот во

државата.

Подготвени ли се производствените капацитети за зимскиот период? Каква е состојбата со хидроелектраните, со нивото на акумулациите, со термоелектраните?

2020 година е исклучително тешка за АД ЕСМ. Започна со сушен период каков што не се случил во претходните 10-15 години, и ги доведе во неповолна состојба акумулациите во нашите хидроелектрани, се случи пандемијата која сериозно се одрази на побарувачката на електрична енергија на слободниот пазар и можностите за пласирање на нашиот производ и на крај, три сериозни поплави во рудникот „Суводол“ на ниво на прогласена временска непогода. Поради, новонастанатата ситуација имаме намалено производство на РЕК „Битола“ во однос на планот и намалено ниво на акумулациите. До настаните во Суводол, нивото на акумулациите беше на ниво на повеќегодишен просек, но по поплавите дојде до нивно дополнително трошење. Сепак, и покрај сите овие настани, се наоѓаме во процес на санација на состојбите и враќање кон нормален режим на работа. Со домаќинско и одговорно работење на компанијата ќе продолжиме и понатаму, финансиските и производните резултати нема да бидат на ниво на изминатите две години, но, секако ќе задржиме позитивен финансиски тренд.

Заколот за енергетика предвидува зголемување на учеството на обновливи извори на енергија. До каде сме на ова поле?

Една од стратегиите на АД ЕСМ е и сериозен пробив на ова поле. АД ЕСМ има амбициозни планови за изградба на обновливи извори на енергија. Во тек е изградбата на фотоволтаичната електрана во Осломеј од 10 MW, се работи на уште еден таков проект во Осломеј, два во РЕК „Битола“, довршување на ВЕЦ „Богданци“ и изградба на нова ВЕЦ во Миравци. АД ЕСМ учествува во владините проекти за фотонапонски електрани и ХЕЦ „Чебрени“ по принцип на ЈПП како партнер од страна на РСМ. Иднината треба да ни донесе нова „зелена“ енергија и постепен и планиран преод кон почиста енергија, особено што мора де се земе во предвид дека во наредниот период, државите од Западен Балкан ќе бидат обврзани

на плаќање за штетни емисии, а тоа ќе донесе дополнителни трошоци на компанијата. Постепената трансформација на енергијата од фосилни кон почисти горива ќе биде неминовна и ние мора да сме подготвени.

Цената на електричната енергија што ја плаќаат домаќинствата на регулираниот пазар се зголемува за 7,4 отсто, а граѓаните и понатаму ќе можат да ја користат евтината тарифа. Зошто побаравме покачување на цената на електричната енергија?

Стратегијата на АД ЕСМ во однос на ова прашање беше првенствено превенција од финансиски удари на домашниот пазар. Затоа и беше понудена исклучително ниска цена во првите отворени повици на универзалниот снабдувач. Во понатамошниот период, АД ЕСМ ја прилагодува цената согласно реалните трошоци, но сè уште ќе влијае да нема неразумни финансиски удари на внатрешниот пазар. Мора да се има во предвид дека РСМ е во енергетска смисла, физички поврзана со континентална Европа која во најголем дел е составена од држави членки на Европска Унија. Правилата за работа на системите и пазарите на енергија во поврзана мрежа мора да бидат компатибилни. Цената на електричната енергија е пазарна категорија и не може да се управува со државни одлуки. Цената на електричната енергија ќе мора постепено да се усогласи со реалните трошоци на компаниите кои учествуваат во енергетскиот сектор, да се приближи до европските трендови, а РСМ веќе и со членството во Енергетската заедница е обврзана и да го направи тоа. Вкрстеното субвенционирање, на долг рок е исклучително лоша пракса (на пр. пренос на проблемите од секторот за социјала кон енергетика) и за државата и за вкрстените сектори. Државата треба да преземе потребни чекори во однос на социјалниот момент (на пр. преку постојниот Закон за енергетска сиромаштија). Нашата компанија е подготвена да учествува со своја помош преку учество во фондови и слично, но цената мора да биде реална, бидејќи од нереално ниска цена најголем бенефит ќе имаат оние кои неразумно ја користат електричната енергија, а многу малку вистинските социјални случаи.

К. Л.

ОБИЛНИТЕ ВРНЕЖИ ОД ДОЖД ПРЕДИЗВИКАА ЕЛЕМЕНТАРНА НЕПОГОДА ВО РЕК „БИТОЛА“

РАКОВОДСТВОТО НА АД ЕСМ И ВРАБОТЕНИТЕ ВО РЕК „БИТОЛА“ ВЛОЖИЈА НАТЧОВЕЧКИ НАПОРИ ЗА САНИРАЊЕ НА ШТЕТИТЕ ОД ПОПЛАВИТЕ

Членовите на Управниот одбор на АД ЕСМ и раководството на Комбинатот веднаш одржаа состанок и донесоа Акционен план за санирање на последиците од поплавите во рудниците на РЕК „Битола“

Силни и поројни дождови невообичаени за летниот период од годината и за нашето поднебје предизвикаа поплави на рудникот „Суводол“ во РЕК „Битола“. Според вработените, ваква временска непогода со интензивни и обилни врнежи дожд во рудникот „Суводол“ не е забележана во последните 20 години. По елементарната непогода, генералниот директор на нашата компанија, Васко Кова-

чевски, директорот на РЕК „Битола“ Златко Курчиевски, сите стручни служби и вработени во Комбинатот деноноќно беа на терен и вложуваа максимални напори да се испумпа водата од рудникот и да се вратат системите во функција. Со механизација го пренасочуваа текот на водата, за да се намали приливот во делот каде што беа поставени големите багери за ископ на јаглен, кои практично беа заробени во

малите езера. Слична беше состојбата и во рудникот „Брод-Гнеотино“, каде што се врши ископ на кровна јаловина. Вработените со механизација работеа на санирање на штетите за да се подготви рудникот за дисконтинуиран ископ на јаглен, за да се добие потребното количество енергенс за грејната сезона 2020-2021.

Членовите на Управниот одбор на АД ЕСМ и раководството на Комбинатот веднаш одржаа состанок и донесоа Акционен план за санирање на последиците од поплавите во рудниците на РЕК „Битола“. Генералниот директор, м-р Васко Ковачевски упати безрезервна поддршка за РЕК „Битола“, за што побрзо совладување на предизвикот, и изрази надеж дека најголемиот производствен капацитет на компанијата ќе биде наскоро во

целосна функција. „Само со максимална ангажираност и посветеност на сите вработени во РЕК „Битола“, како и во останатите подружници на АД ЕСМ, ќе го совладаме и овој предизвик“ – порача Ковачевски. Директорот на РЕК „Битола“, Златко Курчиевски рече дека со сопствени ресурси, а по потреба и со поддршка на надлежните институции во земјава, Комбинатот успешно ќе ги санира штетите од поплавите. Подготвени се редица кратко-

рочни и среднорочни мерки што ќе бидат реализирани со поддршка на Управниот одбор на АД ЕСМ за брзо и ефикасно санирање на штетите. Според податоците на стручните служби во РЕК „Битола“, во рудникот „Суводол“ во РЕК „Битола“ се слеале околу 630.000 метри кубни вода, што претставува временски феномен незабележан во последните 20 години.

И покрај елементарната непогода со која се соочуваше Комбинатот, производството на електрична енергија се одвиваше непречено, во согласност со планот и потребите на електроенергетскиот систем на земјата. Во рудниците на РЕК „Битола“ се вложуваа натчовечки напори за да се санира настанатата состојба со поплавите на откопните јагленови полиња предизвикани од обилните дождови поради што во прекин беше и ископот и дотурот на јаглен. Службите на РЕК „Битола“ работеа деноноќно, состојбите се подобруваа од ден на ден, водата се испумпуваше, се отстрануваше калта и полака се подготвуваше теренот за поставување на багерските единици. „Сконцентрирани сме на ослободување на багерите, се прават напори да се ослободат од водата, потоа да ги транспортираме на одредена позиција и да продолжиме со редовниот ископ. Потоа според планот ќе го вклучиме и Блок 2. Цела наша опрема, сите наши активности и непредвидливи хаварии се обезбедени преку осигурително друштво. Сите тие штети ќе бидат супституирани од страна на осигурителната компанија“ рече Златко Курчиевски, директорот на РЕК „Битола“. По неколкудневна макотрпна работа багерските единици за ископ на јаглен во рудникот „Суводол“ СРС 630/1 и СРС 323 беа повторно ставени во функција. Ископот продолжи согласно предвидениот план за

производство на електрична енергија, како и потребите на електроенергетскиот систем на земјата. Санирањето на состојбите продолжи со несмален интензитет и покрај континуираниот дотур на јаглен се до целосно оспособување и повторно ставање во функција и на најголемиот багер за ископ на јаглен - КУ 300. Зборувајќи за

состојбите по поплавите во рудниците на РЕК „Битола“, директорот Златко Курчиевски искажа огромна благодарност до сите вработени за нивниот херојски и пожртвуван однос во изминатиот период. Секогаш нашите вработени ќе бидат на прво место.

ВО УСЛОВИ НА ПАНДЕМИЈА ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ

НАГРАДЕНИ НАЈДОБРИТЕ ВРАБОТЕНИ ВО РЕК „БИТОЛА“ И РЕК „ОСЛОМЕЈ“

Нашата компанија, традиционално, го одбележа 28 Август-Денот на рударите. Во двата рударско-енергетски комбинати на компанијата, беа организирани пригодни настани на кои уште еднаш беше потенцирано значењето на рударите за стабилноста на производството на електрична енергија во рамките на АД ЕСМ, како и на електроенергетскиот систем на земјата во целина. „Нашите рудари се првите во алката на производството на електричната енергија во термоелектраните. Се почнува во рудникот, од јагленот. Исто така, тука се и сите други вработени во другите сектори, но тоа што е заедничко за сите е споделивањето на една работна околина која е тешка за работа, и многу одговорна. Државата енергетски се потпира на нас и сите мора да сме свесни во секој момент, во секој дел од работата, бидејќи тоа е голема одговорност“ - им порача на вработените генералниот директор, м-р Васко Ковачевски.

Во РЕК „Битола“ годинава беа наградени 35 рудари од рудниците „Суводол“ и „Брод-Гнеотино“ за покажана успешност,

пожртвуваност и посветеност во извршувањето на работните задачи помеѓу два празници. Пофалници беа доделени и за пожртвуваност на вработени при справувањето со последиците од поплавите што го зафатија рудникот „Суводол“ во август годинава. На списокот наградени се најдоа вработените: Трајан Нешковски, Димитар Пандевски, Ристе Стојковски, Николче Мицевски, Мите Јовановски, Гоце Ацевски, Владимир Стошиќ, Горан Лукановски, Ристо Марчевски, Игор Ангелевски, Томче Таневски, Роберт Деспотовски, Зоран Ризовски, Добре Секуловски, Николче Вељановски, Зоранчо Тошевски, Зоран Митревски, Благојче Петровски, Зоран Петковски, Владо Ивановски, Живко Калиновски, Добре Крстевски, Пецо Пишмановски, Мустафа Мусовски, Николче Митревски, Менде Павловски, Владе Божиновски, Тоде Спировски, Златко Рајатовски, Славица Петковска, Зоре Јосифовски, Стевче Наумовски, Томислав Велковски, Роберт Михајловски, Оливер Лисолајски. Трета година по ред АД ЕСМ и РЕК „Битола“ доделија посебни признанија за вработени во

Комбинатот што се пензионирале со најголем стаж помеѓу два празници. Годинава лауреати беа Томислав Делев и Михајло Котевски, пензионери со повеќе од 40 години стаж во РЕК „Битола“. Томислав Делев заминал во пензија во ноември 2019 година, после 47 години, 10 месеци и еден ден работа. Од нив, 36 години ги поминал во РЕК „Битола“ каде две децении работел како ракувач на котел. Михајло Котевски, пак, сиот свој работен век го поминал како блокководител во РЕК „Битола“. Тој бил во Комбинатот уште од почетокот на неговата изградба, во далечната 1978 година. Во април годинава, кога заминал во пензија, имал стаж од 41 година, 9 месеци и 2 дена.

Во РЕК „Осломеј“ десетмина вработени во Комбинатот беа наградени за придонес во работата: Назим Лимкооглу, Амит Бешири, Влатко Настески, Насуф Спасиу, Валентин Кацески, Шукри Бисери, Ѓоко Ѓошиќ, Јетмир Сефадини, Илија Сталески и Александар Крстески. За рудар на година, РЕК „Осломеј“ го прогласи Владо Ванчоски.

ВО УСЛОВИ НА ЗДРАВСТВЕНА КРИЗА ПРЕДИЗВИКАНА ОД КОРОНАВИРУСОТ

РЕК „БИТОЛА“ РАБОТЕШЕ СО ПОЛН КАПАЦИТЕТ

РЕК „Битола“ повеќе од шест месеци работи во услови на пандемија предизвикана од ковид-19. Се работи со доследно почитување на мерките на Владата и Комисијата за заразни болести - со задолжително носење на заштитни маски, одржување на дистанца и зголемена хигиена. Производството на електрична енергија се одвива согласно претходно подготвените планови, блоковите се во добра погонска подготвеност и кондиција, а системите во рудниците обезбедуваат јаглен за континуирана работа на термоелектраната. Навидум, се изгледа како да се работи во нормални услови, но не е баш така. Вирусот кој на почетокот на годината ја зафати и нашата држава, во првите денови, покрај одредена доза на несигурност и неизвесност, предизвика и страв и за работата на најголемиот производен капацитет на АД ЕСМ. Во прв ред, поради значењето на Комбинатот за обезбедувањето на електрична енергија за тарифните потрошувачи во државата, но и поради сложе-

ниот процес на производство и големиот број на вработени. Затоа и се реагираше брзо, веднаш се формира Координативно тело на ниво на РЕК „Битола“ кое имаше задача дневно да ја следи состојбата, почитувањето на мерките за заштита и носење на интерни одлуки и протоколи во насока на превенирање и спречување на евентуални случаи на појава на вирусот во Комбинатот. Координативното тело го сочинуваат директорот на РЕК „Битола“, помошник-директорот за производство, техничките директори на производните единици, помошник-директорот на СПОР, раководителот на СТС и претседателот на Синдикалната подружница. Најпрвин, Координативното тело ги лоцира местата во Комбинатот каде ризикот од проширување на заразата беше најголем, а потоа и ги обезбеди, согласно мерките и препораките на Владата и протоколите воспоставени од страна на АД ЕСМ и РЕК „Битола“. Тие критични места, во прв ред, беа влезите на Комбинатот, организи-

раниот превоз на вработените и работните простории каде фреквенцијата на вработените беше поголема. Брзо се обезбедија заштитни маски и ракавици, средства за дезинфекција на раце и средства за дезинфекција на возила и простории. Потоа, се пристапи кон ротирање на вработените кои не беа директно вклучени во производниот процес со цел да се намали фреквенцијата на работници во работните простории. Сето тоа беше со единствена цел да се овозможи континуирано и непречено одвивање на производниот процес, во безбедни услови за здравјето на вработените. Службата за техничка сигурност во чија надлежност е безбедноста и здравјето на работниците, со асистенција на Службата за заштита и Синдикалната подружница, директно беа задолжени за спроведување на мерките, препораките и протоколите донесени од страна на надлежните државни институции и на Координативното тело на РЕК „Битола“.

Уште на самите влезови во Комбинатот работниците мора да извршат дезинфекција на рацете и задолжително да влегуваат со заштитни маски. Контролата и дисциплината е подигната на највисоко можно ниво. На почетокот можеби сите беа затекнати од новонастанатата состојба, но како поминуваше времето, nervozata беше се помала, сите беа свесни за опасноста и потребата од доследно почитување на мерките за заштита, па и интервенциите на службата беа се поретки. Сега речиси и да ги нема, - вели Златко Јовановски, командир на службата за заштита во Комбинатот.

Синдикалната подружница, како организатор на превозот на вработените, веднаш пристапи кон обезбедување на безбеден начин за превоз на вработените, согласно мерките кои важеа за превоз на лица во јавниот сообраќај. -Согласно протоколите, во секој автобус најмногу можат да се превезуваат до 25 вработени кои мора да носат заштитни маски, па затоа веднаш стапивме во контакт со превозниците, договоривме превозот да се одвива во максимално безбедни услови и ако е потребно да се зајакнат линиите со дополнителни автобуси за да се запазат строгите критериуми на заштита на вработените, - потенцира Менде Фидановски, претседател на Синдикалната подружница.

Службата за техничка сигурност уште од самиот почеток на новонастанатата состојба беше директно инволвирана во обезбедување на потребните услови за безбедност и здравје при работа на вработените во РЕК „Битола“. Прво, со помош на Синдикалната организација и на раководствата на АД ЕСМ и РЕК „Битола“ ги набавивме сите потребни лични заштитни средства и средства за дезинфекција на раце и површини. Потоа, извршивме целосна дезинфекција на сите канцеларии, работни простории, машини и постројки и возила во Комбинатот. Направени се сосема нови протоколи за издавање на храна, на видни места истакнати се информативни соопштенија и предупредувања, поделени се информативни летоци на работниците за тоа како треба да се однесуваат за време на пандемијата. Од страна на службата овие постапки редовно и плански се спроведуваат, редовно се вршат обиколки на терен, мерење на телесната температура на сите вработени во Комбинатот, и што е многу важно, воспоставена е комуникација со ЦЈЗ- Битола со цел да се превенираат и изолираат евентуалните случаи на појава на вирусот кај некои од вработените во Комбинатот, - истакна Кире Климески, раководител на службата за техничка сигурност

Олабавувањето на мерките од страна на Комисијата за заразни болести на ниво на држава, не значеше и олабавување на мерките за заштита кои се применуваат во РЕК „Битола“. Овде и понатаму важат строгите критериуми кои се воспоставени на почетокот на пандемијата и истите се почитуваат доследно од страна на вработените. Тоа придонесува производниот процес во РЕК „Битола“ да се одвива без поголеми проблеми и што е најважно без здравствени ризици за вработените. Да се надеваме дека така ќе продолжи и во наредниот период.

J.Колевски

ВО ЗНАКОТ НА КОВИД-19 НА РАБОТНОТО МЕСТО

ОДБЕЛЕЖАН СВЕТСКИОТ ДЕН ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Секоја година, 43-тата недела во годината, од страна на Европската агенција за безбедност и здравје (EU-OSHA) е одредена како Европска недела на безбедност и здравје при работа. Оваа година Светскиот ден за безбедност и здравје при работа беше во знакот на заштита од ковид-19 на работното место. Активностите започнаа во најголемата подружница РЕК „Битола“ и беа во знак на напорите што ги презема Комбинатот за заштита на своите вработени од корона вирусот. Последните години комуникацијата со стручните служби во РЕК „Битола“ е на високо ниво, постојано се работи на терен, се идентификуваат ризиците и се обезбедуваат практични решенија. Вработените учествуваат на трибини, семинари, обуки и консултации од областа на заштитата при работа во организација на Здружението, со цел подобрување на безбедноста и здравјето при работа во РЕК

„Битола“. Постојано се набавува нова опрема за заштита на вработените, се осовременуваат средствата и се зголемува бројот на лиценцирани работници за заштита при работа. „Имајќи ги во предвид специфичноста и обемот на работа, како и бројот на вработени во РЕК „Битола“, се надеваме дека следната година ќе биде уште поуспешна во однос на безбедноста при работа“ - рече Кире Климески, претседател на Здружението за заштита при работа-Битола. И покрај охрабрувачките показатели, сметаме дека постои дополнителна можност за намалување на бројот на повреди на работното место во Комбинатот и на тоа ќе се фокусира Службата за техничка сигурност во следниот период. Да се надеваме дека следната година ќе биде поуспешна во однос на безбедноста при работа, и трендот на повреда ќе продолжи да се намалува.

ЗАВРШИ САНАЦИЈАТА НА ЕДЕН ОД ПЕСОЧНИТЕ ФИЛТРИ ВО РЕК „БИТОЛА“

Во Службата за хемиска подготовка на вода во РЕК „Битола“, заврши реконструкцијата на еден од песочните филтри. Основниот проект за зафатот со кој комплетно е реконструиран и саниран филтерот го изработи Градежниот Институт Македонија (ГИМ), а за комплетната постапка РЕК „Битола“ издвои 4,5 милиони денари. Филтерот е неопходен во процесот на подготовка на водата што ја користи термоелектраната при производството на електрична енергија. Со реконструкцијата зголемена е оперативноста и ефикасноста на Службата за хемиска подготовка на вода бидејќи досега во функција беа три од шесте песочни филтри. Задоволството е уште поголемо ако се има во предвид дека последниот неуспешен обид за изведување на овој зафат беше направен пред скоро една деценија. Во Службата за хемиска подготовка на вода се надеваат дека ќе имаат можност следната година да реконструираат и санираат уште еден песочен филтер во РЕК „Битола“.

ОБНОВЕНО СОПСТВЕНОТО НАПОЈУВАЊЕ ВО ПОДРУЖНИЦИТЕ ХЕС „ТРЕСКА“, ХЕЦ „ТИКВЕШ“, ХЕС „ЦРН ДРИМ“ И ХЕС „МАВРОВО“

Стационарните батерии се клучни за еднонасочни командни електрични врски за управување, мерење и заштита во електраните. Нивната улога и значење најмногу доаѓаат до израз кога ќе снеса нормално напојување

АД ЕСМ набави и монтира нови стационарни акумулаторски батерии за подружниците ХЕЦ „Тиквеш“ - Кавадарци, ХЕС „Маврово“ - Гостивар, ХЕС „Црн Дрим“ - Струга и ХЕС „Треска“ - Скопје. Напојувањето на електраните со еднонасочен напон за сопствени потреби се обезбедува преку повеќе стационарни акумулаторски батерии. Тие овозможуваат стабилно и непрекинато напојување. Во досегашниот период на експлоатација не се појавиле поголеми проблеми, што укажува на фактот дека се работело за квалитетни батерии кои биле добро одржувани. Но, поради далечниот датум на производство на батериите (2002 или 2003 година) како и долгиот период на непрекинато користење беше констатирано дека е потребна нивна промена за непречено одржување и функционирање на електроопремата на хидроелект-

траните „Тиквеш“, „Козјак“, „Вруток“, „Равен“, „Врбен“, „Шпилје“ и „Глобочица“. Промената на батериите беше повеќе од неопходна, од повеќе причини: старост на акумулаторските батерии кои се во функција повеќе од 15 години колку што е нивниот предвиден рок на траење, зголемен обем на дефекти и оштетувања на приклучоците од хемиска природа, брзо опаѓање на капацитетот на поединечни ќелии, обезбедување стабилен систем за еднонасочно напојување со 220 V DC и 48 V DC во секоја од претходно наведените хидроелектрани. Исто така, во денови кога има невреме, односно испади на основното напојување со наизменичен напон, поради ослабениот капацитет на акумулаторските батерии се јавуваат проблеми со непрекинато електрично напојување (UPS), што пак, се одразува на работата на опремата за електрично управување на

агрегатите, што може да предизвика дополнителни дефекти на опремата за автоматското управување. Стационарните акумулаторски батерии се еден од клучните елементи за напојување со електрична енергија за сопствени потреби на секоја електрана. Монтажата на новите аку-батерии ќе значи континуирана, безбедна и доверлива работа и стабилен и сигурен систем за непрекинато напојување во ХЕ „Козјак“, ХЕ „Тиквеш“, ХЕС „Маврово“ и ХЕС „Црн Дрим“. Дополнително, во ХЕЦ „Тиквеш“ е набавен и преносен исправувач (полнач) за стационарни аку-батерии, кој покрај значењето за хидроелектраните, по потреба може да се користи и во трафостаницата во Ветерниот парк „Богданци“.

К. Л.

НА РАБОТНА СРЕДБА ВО ТИКВЕШИЈАТА

ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР КОВАЧЕВСКИ СЕ СРЕТНА СО ГРАДОНАЧАЛНИКОТ НА КАВАДАРЦИ

Прва работна средба на генералниот директор на АД ЕСМ, м-р Васко Ковачевски со градоначалникот на Општина Кавадарци, Митко Јанчев. На средбата беше разговарано за водниот ресурс и за работењето на хидроелектраната „Тиквеш“ која се наоѓа на територија на Општина Кавадарци, како и за се поголемиот интерес на институциите и на граѓаните во Општината за вложување во обновливи извори на електрична енергија. Тема на разговор беа повеќе прашања поврзани со можноста за идна соработка помеѓу нашата компанија и Општината во делот на инвестирање во нови фотонапонски центри.

РАКОВОДСТВОТО НА НАШАТА КОМПАНИЈА ОСТВАРИ РАБОТЕН СОСТАНОК ВО ПОДРУЖНИЦАТА ХЕ „ТИКВЕШ“

56 ГОДИНИ ХЕ „ТИКВЕШ“

На 56-годишнината од подружницата, генералниот директор на нашата компанија м-р Васко Ковачевски и дел од Управниот одбор, ја посетија хидроелектраната „Тиквеш“ во Кавадарци и одржаа работен состанок. На состанокот одржан по протокол во услови на пандемија, присутните ги поздрави генералниот директор Ковачевски кој упати порака со честитка за годишнината на ХЕ „Тиквеш“ и ја потенцираше меѓусебната поддршка и стремежот за поголеми успеси. На работната средба се разговараше за активностите во делот на одржувањето на електромашинската опрема, за производството на електрична енергија, инвестициските активности и одржувањето на браната и придружните објекти. Исто така се дискутираше и за потребите од вода за наводнување на земјоделските површини во Тиквешката. Директорот на ХЕ „Тиквеш“, Гоко Ташев истакна дека земјоделските производители не треба да стравуваат за наводнувањето на своите површини, бидејќи акумулацијата Тиквешко Езеро е на задоволително ниво.

УСПЕШНО СПРОВЕДЕНИ АКТИВНОСТИ

ХИДРОЕЛЕКТРАНАТА „ТИКВЕШ“ ПОДГОТВЕНА ЗА МАКСИМАЛНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Работата на подружницата ХЕЦ „Тиквеш“ во првите седум месеци од 2020 година се одвива без поголеми проблеми и без некакви застои. Производството на електрична енергија и одржувањето на електромашинската опрема е редовно и успешно. Се работи во услови на пандемија предизвикана од присуството на ковид-19 со целосно почитување на препораките и уредбите на Владата и одлуките донесени од Управниот одбор на нашата компанија. Според директорот на ХЕ „Тиквеш“ Гоко Ташев, во подружницата редовно се извршуваат активности според годишниот план за јавни набавки и годишната инвестициска програма, но само за материјали или услуги кои се неопходни за нормално

извршување на секојдневните работни задачи. Службите во ХЕ „Тиквеш“ и оваа година продолжија со неколку технички зафати поврзани со редовното одржување на најважните делови од опремата: генератори, енергетски трансформатори, мерни трансформатори, а се изврши и редовна годишна ревизија на четирите агрегати согласно електроенергетскиот биланс за 2020 г. Што се однесува до предвидените инвестициски активности, заврши демонтажата и монтажата на нови стационарни акумулаторски батерии за сопствено напојување на 220 V DC и 48 V DC кои овозможуваат стабилно и непрекинато напојување на хидроелектраната, потоа за подобра заштита на акумулацијата од можни одрони, се набави чамец со мотор и приколка за транспорт, за

да се овозможи редовна обиколка на крајбрежјето. АД ЕСМ постојано води грижа за своите вработени, за обезбедување на подобри услови на вработените во ХЕ „Тиквеш“ се реализираше планираната набавка на нова ХТЗ опрема и лични заштитни средства. Што се однесува до производството, до почетокот на август ХЕ „Тиквеш“ произведе 52% од предвидените 142.000 MWh според електроенергетскиот биланс за 2020 година. Во акумулацијата има потенцијал за производство, ќе се вложат максимални напори да се задоволат сите потреби за електрична енергија на нашите потрошувачи и во наредниот период и да се оствари годишниот план.

К. Л.

ХЕС „ТРЕСКА“

РЕАЛИЗИРАНИ ПЛАНИРАНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ

Хидроенергетскиот систем „Треска“ е технички максимално подготвен да одговори на потребите за производство на електрична енергија

Службите во ХЕС „Треска“, и оваа година продолжија со неколку технички зафати поврзани со одржување на опремата за да се обезбеди погонска подготвеност на хидроагрегатите. По неколкумесечна напорна работа на проектот „Одржување на преливната шахта и колено на ХЕ „Козјак“ во моментот финализираат работите. Од пуштањето на хидроелектраната Козјак, ова е прва санација на коленото на преливната шахта, значи првпат по 15 години се реализира еден ваков проект. Реализацијата на проектот беше неопходна, бидејќи се појавија внатрешни оштетувања на површинскиот дел од шахтата, се појави внатрешно еродирање на бетонот. проблемот постои уште од 2004 година, но со одговорно и професионално работење, сите овие години не се дозволи прелив на акумулацијата. Инвестицијата чини 28 милиони денари. Изведувач е хрватската фирма „Октопус“ и ГИ „Македонија“. Со имплементацијата на овој проект се обезбедува сигурност за прифаќање на евентуалниот можен бран кој би предизвикал поплава и би ја прифатил на дојдената вода бидејќи примарната намена на ХЕ „Козјак“ е заштита на градот Скопје од поплави, преку акумулирање на дотоците од реката Треска во акумулацијата Козјак. Имплементацијата на проектот „Одржување на преливната шахта и колено на ХЕ „Козјак“ се одвиваше во неколку фази: прво се изврши проценка на внатрешните оштетувања на површинскиот дел од шахтата каде се појави внатрешно еродирање на бетонот, потоа се изработи проект со избрани материјали за површинска заштита на коленото, се изврши ревизија, следувааше нанесување на материјалите за површинска

санација на бетонската облога, се демантира и дислоцира скелето од коленото, и на крај се изработи проект на изведена состојба. Сите активности предвидени со договорот се реализирани, освен проектот на изведена состојба кој е во завршна фаза. По завршувањето и на овие активности ќе се организира технички прием и ќе имаме заокружување на договорот. Реализацијата на проектот се одвиваше со потешкотии, поради пандемијата на ковид-19, затоа што набавката на материјалите беше од Италија, а екипите на хрватскиот изведувач „Октопус“ беа од Хрватска и беа спречени да патуваат, па изведувачот беше приморан да обезбеди работници од тука. Новата ситуација значеше нова организација и динамика на изведување на работите. Овој проект е приоритетен за подружницата ХЕС „Треска“ бидејќи од неговата имплементација во иднина ќе зависи и безбедноста на системот ХЕ „Козјак“. Преливната шахта е најважен безбедносен и евакуациски орган за заштита од поплави на градот Скопје. Со изградбата на браната Козјак, реката Треска е преградена и по нејзиниот тек е формирано вештачко езеро Козјак со намера да се заштити Скопје од поплави, да се обезбеди алтернативен извор за водоснабдување на градот Скопје и котлината, и да се обезбеди производство на електрична енергија од обновливи извори. Што се однесува до активностите на ХЕ „Света Петка“, кон крајот на јули заврши проектот „Проектирање и изведба на 110 kV постројка согласно студијата за приклучок и прилагодување од АД МПЕСО“. Предавањето на 110 киловолтната постројка подразбираше пред сè задоволување на техничките

барања наведени во Студијата на АД МПЕСО. АД ЕСМ и АД МПЕСО постигнаа времен договор, но предавањето на постројката се изврши дури откако завршија сите активности согласно техничките барања на АД МПЕСО. Проектирањето и приспособувањето на 110 киловолтната постројка траеше една година како што беше предвидено во договорот. Формирани беа заеднички работни групи од АД ЕСМ и АД МПЕСО кои ја контролираа постапката и изведувањето на сите технички аспекти. Откако се реализираа сите предвидени активности на 110 киловолтната постројка на ХЕ „Света Петка“ таа подготвена соодветно со Законот за енергетика и мрежните правила е предадена на АД МПЕСО. При изведбата на работите согласно договорот, и во текот на редовните работни активности во целост се почитуваа мерките за спречување на ширењето на ковид-19. Во делот на инвестиции, оваа година се реализираше и набавката на комбинирана градежна машина за чистење на пристапните патишта до „Козјак“ и до „Св.Петка“. Со овој потег се избегнуваат трошоци од околу 2 милиони денари на годишно ниво, што години наназад беа издвојувани кон надворешни фирми. Хидроенергетскиот систем „Треска“ е технички максимално подготвен да одговори на потребите за производство на електрична енергија. Да се надеваме дека добрата кондициска подготвеност на системите „Козјак“ и „Св.Петка“ ќе овозможат максимално производство на електрична енергија и покрај лошата хидролошка година.

К. Л.

НОВИ НАОЃАЛИШТА ЗА ЈАГЛЕН

„ЖИВОЈНО“ НОВ ПОТЕНЦИЈАЛЕН ИЗВОР НА ЕНЕРГИЈА

Наоѓалиштето „Живојно“ е трето главно лежиште за јаглен во Пелагонискиот Регион лоцирано приближно 35 km југоисточно од градот Битола, до самата граница на Македонија со Грција. Се наоѓа на 20 km од рудникот „Суводол“ и претставува продолжение на рудникот „Брод-Гнеотино“ (на околу 4 km воздушно од него). Неговото простирање е од граничната линија со Р. Грција на југ, селото Живојно на исток, селото Гермијан на запад до Црна Река на север и зафаќа површина од ссa 25,0 km².

Наоѓалиштето претставува мошне сложен хидрогеолошки комплекс со специфични одлики на теренот. Дебелината на главниот јагленов слој има континуирано распространување низ целото наоѓалиште и се движи помеѓу 0,4 ÷ 8 m. Релативната длабочина на која се наоѓа се менува и се движи од 33 до 195 метри (во зависност од релјефот на површината над јагленовиот слој). Деталните геолошки истражувања со кои се добија финалните параметри во поглед на квалитетот и на квантитетот на јагленовите слоеви, геотехничките, геолошките и хидролошките податоци од околните карпи завршија со комплетирањето на соодветни елаборати, кои имаат синтезен карактер, односно во нив се сублимирани податоците и од претходните истражувања околу Живојно и Гермијан:

- Елаборат за класификација и прекатегоризација на рудните резерви
- Елаборат од инженерско геолошките и хидрогеолошките истражувања
- Елаборат од геомеханичките истражувања и испитувања
- Елаборат за испитување на самозапаливост и гасоносност на лежиштето

На база на податоците од последните елаборати, беше изработен техничко-економски елаборат за „Живојно“ од каде прелиминарно беа согледани можностите за експлоатација и користење на јагленот како енергетско гориво, после што е изработен и ревидиран главен рударски проект за експлоатација на јаглен од Живојно со подземна (јамска) технологија, со експлоатациони резерви од 20.500.000 тони јаглен и проектиран капацитет од околу 1.000.000 тони годишно.

Во моментот се одвива фазата на изработка и ревизија од главен рударски проект за експлоатација на јагленот од наоѓалиштето Живојно со површинска технологија за капацитет од околу 2.000.000 тони годишно при експлоатациони

резерви од околу 24.000.000 тони, а паралелно се изработува и студија за оцена на влијанието врз животната средина од рудникот Живојно, која се очекува да биде завршена кон крајот на 2020 и почетокот на 2021 година и доставена до Министерството за животна средина, за добивање решение за одобрување на проектот од предметното министерство. Од теренски активности, моментално се изведуваат геотехнички истраги на просторот каде се предвидува надворешно одлагалиште за јаловината од површинскиот коп. Геотехничките истраги се дел од дополнителните активности побарани од Министерството за економија како одговор кон нашето барање за концесија за експлоатација и се во функција на докомплетирање на документацијата од барањето за добивање на

концесија за експлоатација на наоѓалиштето за јаглен „Живојно“. Јагленовото наоѓалиште „Живојно“ се планира да се реализира по 2024 година со примена на површинска технологија. Планираниот годишен капацитет во рудникот „Живојно“ (2 милиони тони со површинска експлоатација и околу 1 милион тони со подземна експлоатација) е предвиден за дополнување со јаглен во ТЕ „Битола“, во периодот после 2024 година. Вкупно проценетите геолошки, односно експлоатациони резерви на јаглен во наоѓалиштето Живојно, можноста за нивна експлоатација и близината на ТЕ „Битола“ (ссa 20 km) ги оправдува напорите за негова употреба при подолг период.

К. Л.

Изведба на геотехнички истраги околу Живојно

ПРОШИРУВАЊЕ НА ДЕЈНОСТИТЕ НА ФИРМАТА -КЕРКА ФОД-НОВАЦИ

АД ЕСМ ќе ги прошири дејноста и обемот на работа на фирмата-керка ФОД-Фабрика за опрема и делови-Новаци. На неодамнешниот состанок на генералниот директор Ковачевски со раководството на фабриката, се разгледуваа можности фирмата да преземе работни обврски и од другите подружници на нашата компанија, со цел да ги зголеми остварените приходи, со што ќе придонесе кон намалување на вкупните трошоци на ниво на АД ЕСМ и остварување подобри резултати. На работната средба се разгледуваа и проекти за различни инвестициски зафати за проширување на капацитетите на ФОД, како и воведување современи практики за намалување на трошоците на производство и за заштеда на енергија.

РЕСЕРТИФИЦИРАН СТАНДАРДОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТ ИСО 9001:2015

АД ЕСМ успеа да го потврди сертификатот за управување со квалитет ИСО 9001:2015 и покрај отежнатите услови, пред сè во комуникацијата, предизвикани од пандемијата од ковид-19. Голем дел од комплексната постапка на сертификација се одвиваше по електронски пат, согласно препораките за превентивни мерки за спречување на ширење на вирусот. Сертификациската проверка се изврши преку видео-конференциски врски и електронско обезбедување на документацијата. Сертификатот е добиен од реномираната кука на светско ниво ТУВ НОРД од Германија. Ресертификацијата на стандардот за управување со квалитет 9001:2015 е уште една потврда дека АД ЕСМ работи според најновите корпоративни светски

стандарди, според систем за менаџирање на квалитетот, кој е фокусиран на потребите на клиентите и е гарант за испорачување на ниво на квалитет коешто е преземено како обврска.

Признавањето на воспоставените процедури, стандардизирани во согласност со меѓународната сертификација, се уште еден доказ за успешност и посветеност на компанијата. Непосредната комуникација со заинтересираните страни, како и усогласеноста со законските барања од областа, се сериозна потврда за одлучноста на менаџерскиот тим на АД ЕСМ, но, и на сите вработени, целосно да ја модернизираат компанијата и да ја адаптираат нејзината работа во согласност со строгите меѓународни стандарди. Секој сертификат е предизвик за АД ЕСМ, бидејќи

треба да го потврди, да го задржи и да продолжи патот за реализација на следни сертификати.

ПРОШИРУВАЊЕ НА ТОПЛОВОДНАТА МРЕЖА ВО СКОПСКИТЕ НАСЕЛБИ ЖЕЛЕЗАРА И АВТОКОМАНДА

„Електрани на Северна Македонија“ потпиша три договори за изработка на проектна документација за изградба, реконструкција и проширување на топловодната мрежа во скопските населби Автокоманда и Железара. Изготвувањето на проектите треба да биде основа за проширување на дистрибутивната мрежа во системот за снабдување со топлинска енергија од когенеративната електрана „КОГЕЛ“ што се наоѓа во скопската Железарница, а е во сопственост на „ЕСМ Енергетика“. Првиот проект предвидува изградба на нов секундарен вреловод до улицата „Јани Лукровски“ бр.18 во населбата Автокоманда, со кој ќе се овозможи приклучување на нови објекти во оваа скопска населба. Вториот проект, предвидува реконструкција и санација на оштетените делови на топловодната мрежа на потегот до Скопската пиварница. Третиот проект се однесува на проширување на топловодната мрежа во населбата Железара, на потегот од амбулантата Железара кон новите згради Коце Металец, комплекс „Металург“. Изработката на проектната

документација за проширување на дистрибутивната мрежа на топлинска енергија во овој дел на Скопје ќе чини околу 9.300 евра, а на проектите ќе работи фирмата „БАР Е.Ц.Е.“ од Скопје. Според годишниот извештај за работењето на Регулаторната комисија за енергетика за 2019 година, системот за снабдување со топлинска енергија на „ЕСМ Енергетика“ е втор по големина во Скопје. Должината на дистрибутивната мрежа лани изнесувала 38 километри, но идентично како и во другите два система, таа не е проширена со години наназад, со што се оневозможува позначително зголемување на бројот на приклучоци на парното греење во Скопје. „ЕСМ Енергетика“ во 2019 година имала вкупно 3.740 потрошувачи на топлинската енергија, од кои 3.654 потрошувачи се домаќинства. Во иднина, системот за топлинска енергија би можел да се прошири на потегот од Маџари на исток до населбите Чаир и Бутел на запад, со можност за негово спојување со најмалиот систем за дистрибуција на топлинска енергија во Скопје – оној на „Скопје Север АД“.

АД ЕСМ ГЛАВЕН СПОНЗОР НА НАШАТА НАЈГОЛЕМА И НАЈРЕНОМИРАНА МУЗИЧКО-СЦЕНСКА МАНИФЕСТАЦИЈА

60 ГОДИНИ „ОХРИДСКО ЛЕТО“

АД „Електрани на Северна Македонија“ финансиски го поддржа одржувањето на фестивалот „Охридско лето“. Со познати арии во изведба на уметниците Марија Јелиќ, Дарио Ди Виетри, Иван Томашев и Аманда Стојовиќ, во пијано придружба на маестро Миливое Велиќ, на 4 август на Античкиот театар беше отворено годишното jubилејно 60 - то издание на нашата најголема и најреномирана музичко-сценска манифестација. Ова фестивалско издание првпат се одржа надвор од вообичаениот термин, од 12 јули до 20 август,

поради ситуацијата наметната од епидемијата на коронавирусот. Сите фестивалски настани се одржуваа со ригорозно почитување на протоколите за заштита од ширење на ковид-19. „Охридско лето“ е исклучителна културна придобивка за Охрид и Македонија, манифестација која на најдостоествен и најрепрезентативен начин не промовира широм светот. Во согласност со општествено-одговорните и корпоративни политики, АД ЕСМ во континуитет ги поддржува сите значајни културни настани во земјата.

ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ**РЕНОВИРАНА И ЦЕЛОСНО ОПРЕМЕНА УЧИЛНИЦА ВО БИТОЛСКАТА ГИМНАЗИЈА „ЈОСИП БРОЗ-ТИТО“**

По повод 75 години од почетокот на наставата на македонски јазик во државата, која започнала во битолската гимназија „Јосип Броз Тито“, АД ЕСМ го честиташе jubилејот со донација за подобрување на условите за учење и работа во еден дел од објектот на ова значајно средно училиште во градот. АД ЕСМ реновираше и целосно опреми една училница во гимназијата, по најсовремени стандарди. Свесни сме дека со нашиот зафат оплеменивме само еден сосема мал дел од ова култно место за битолчани, но се надевам дека нашите активности во горната гимназија во Битола ќе бидат мотив и други компании од градов и земјата да помогнат. Гимназијата „Јосип Броз Тито“ со својата историја и со своето значење за земјата, не задолжила и сите треба да и се оддолжме, како поединци и како заедница“ - рече генералниот директор, м-р Васко Ковачевски. „Со над 700.000 денари променета е електричната инсталација во просторијата, спуштен е таванот, инсталирано е ново осветлување, променет е подот, реставрирана е влезната врата, набавени се нови клупи и столчиња за учениците и професорот, шкафиња за чување на лични предмети, телевизор и прочистувач за воздух... Накратко, се обидовме да направиме училница по европски терм во 138 години

стар објект“ - истакна Ковачевски. Директорката на гимназијата, Фанија Наумовска, заблагодарила вајки се за донацијата, потенцираше дека со децении наназад од училишните клупи на гимназијата излегувале значајни општествени личности. „Благодарност до АД ЕСМ и РЕК „Битола“, кои први ни излегоа во пресрет на нашите апели и обраќања кои ги испраќавме кон заедницата, и се надеваме дека ова ќе ги поттикне и другите чинители да го следат

примерот кон оваа значајна образовна установа, која толку придонела во градот и пошироко“ - рече директорката Наумовска. Објектот во кој е сместена гимназијата „Јосип Броз Тито“ во Битола е споменик на културата на Република Северна Македонија. Со својата богата фасадна декорација, овој објект е еден од најрепрезентативните примери на јавни монументални градби не само во Битола, туку и на територијата на цела држава.

СО ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА АД ЕСМ**БЕЗ ПУБЛИКА НА ТРИБИНИТЕ СЕ ОДРЖА 48-ТО ИЗДАНИЕ НА СТРУШКИОТ РАКОМЕТЕН ТУРНИР**

АД ЕСМ, како општествено-одговорна компанија, ја препознава пораката за поголема афирмација и промоција на здравите спортски навики и традиционално и оваа година го помогна одржувањето на 48-от Меѓународен ракометен турнир во Струга. Со осум екипи од нашата земја, со строги мерки и протоколи во време на пандемија од вирусот ковид -19 и првпат без публика на трибините, се одржа 48-то издание на Струшкиот ракометен

турнир. На отвореното игралиште „Горан Попоски-Бабец“ продефилираа двократниот европски првак Вардар, петкратниот македонски шампион Металург, битолски Еурофарм Пелистер, Бутел Скопје, Охрид, Прилеп, Еурофарм Пелистер 2 и домаќинот Струга. На Струшкиот турнир ракометарите на битолски Еурофарм Пелистер го победија европскиот шампион Вардар со 26-23 и заслужено се радуваа на крајот. Нашата компанија, како спонзор, додели мате-

ријална поддршка на оваа значајна и долгогодишна спортска манифестација којашто низ годините прерасна во своевиден спортски бренд и ја постави Струга на мапата на градови што поддржуваат врвни спортски настани. АД ЕСМ има одлична соработка со локалната заедница во Струга, каде работи нашата подружница ХЕС „Црн Дрим“ со двете хидроелектрани „Глобочица“ и „Шпилје“.

АД ЕСМ ГИ ОТСТАПИ СВОИТЕ ХОТЕЛИ НА ПОПОВА ШАПКА И НА ПЕЛИСТЕР ЗА СМЕСТУВАЊЕ НА ГРАЃАНИТЕ КОИ СЕ ВРАТИЈА ОД СТРАНСТВО И БЕА ВО ДРЖАВЕН КАРАНТИН

НАД 200 ЛИЦА ВО КАРАНТИН ВО ХОТЕЛИТЕ НА АД ЕСМ НА ПОПОВА ШАПКА

290 лица беа сместени во државен карантин во хотелите „Попова Шапка“ и „Славија“ на Попова Шапка, кои се во сопственост на АД ЕСМ. Граѓаните беа вратени со два лета од Виена, Австрија и од Базел, Швајцарија. При приемот, лицата беа контролирани и анкетирани од страна на медицинска екипа од Клиничкиот центар-Тетово, со постојано присуство и асистенција на МВР. Дистрибуцијата на храна, вода и средства за хигиена до собите се извршуваше од страна на вработените во ЕЛЕМ ТУРС, според пропишаните процедури и протоколи.

ХОТЕЛОТ „МОЛИКА“ ЗГРИЖИ 259 ГРАЃАНИ ВО ДРЖАВЕН КАРАНТИН

Заврши државниот карантин на лицата кои беа сместени во х.Молика на Пелистер. Лицата беа вратени со чартер летови од Турција, Словенија, Швајцарија, Австрија, Германија. Карантинот се одвиваше според пропишаните протоколи, со редовна дезинфекција на хотелот. Изолациониот период течеше во најдобар ред, граѓаните добиваа три оброци дневно, вода, средства за лична хигиена и за одржување на хигиена во собите. Исто така, им

беше овозможено да примаат храна, облека и други потребни средства од нивните блиски, кои ги предаваа во хотелот секој ден меѓу 11 и 12ч. Во хотелот имаше строга дисциплина и почитување на сите воспоставени протоколи, а редот се одржуваше со службени лица од МВР. Персоналот немаше допир со изолираните граѓани. Храната се подготвуваше во хотелската кујна, и се доставуваше до собите од страна на едно лице-волонтер, кое обвр-

ските ги извршуваше под заштитна маска и ракавици и беше сместено во хотелот. Приемот и сместувањето на граѓаните беа направени во координирана, професионална и успешна соработка со МВР и со Клиничката болница во Битола, за што АД ЕСМ упатува благодарност до институциите. Граѓаните кои издржуваа државен карантин во хотелот „Молика“ беа многу задоволни од престојот, условите и услугата.

ДОМА СИ Е ДОМА

ХОТЕЛИТЕ „СЛАВИЈА“ И „ПОПОВА ШАПКА“ ПРИЛАГОДЕНИ НА ВАУЧЕРИТЕ ЗА ТУРИЗАМ

Хотелите „Славија“ и „Попова Шапка“ ги прилагодија цените и аранжманите за користење на ваучерите за летување доделени од државата со проектот „Дома си е дома“ според потребите и барањата на граѓаните. Двата хотела во ски-центарот Попова Шапка, кои се во сопственост на

АД ЕСМ, а со кои стопанисува ЕЛЕМ ТУРС, обезбедија попусти за летниот период и нудат аранжмани од 4 и 5 полни пансионии за летување на планина. Хотелите „Попова Шапка“ и „Славија“ работат според сите протоколи донесени од надлежните државни органи, кои обезбедуваат

сигурност за гостите и персоналот. Истовремено, се вршат подготовки и за зимската сезона во ски-центарот, каде од почетокот на оваа година во функција е и новата жичарница со шест седишта, со која стопанисува ЕЛЕМ ТУРС.

АКТИВЕН ТУРИЗАМ НА ПЕЛИСТЕР СО ПРОЕКТОТ „ДОМА СИ Е ДОМА“

Хотелот „Молика“ ги намали цените од 20% и се вклучи во проектот „Дома си е дома“. „Активен одмор на Пелистер“ е мотото и понудата за граѓаните кои поради новонастанатата ситуација со рестрикциите за патувања во странство, ќе го поминат годишниот одмор во домашните капацитети. Понудата е направена по извршена комплетна анализа на состојбите и на економската моќ на домашниот гостин. Специјалната понуда за престој од 4 и 5 денови која ја нуди хотелот „Молика“ за оваа летна туристичка сезона на Пелистер е прилагодена за користење на ваучерите за туризам. Исто така, врз основа на препораките на Комисијата за здравство, хотелот ги имплементира сите процедури согласно Протоколот за работа на угостителски објекти за сместување, спроведува процедури за прием и сместување на гости, ресторански процедури кои се однесуваат за гостите и процедури за вработени во функција на безбедноста на секој посетител. Паралелно со летната сезона, на Пелистер се прават подготовки за следната зимска сезона. Во таа функција се најавите за активности кои ќе се преземат во ски-центарот Копанки.

ИСПЛАТЕН РЕГРЕСОТ ЗА ГОДИШЕН ОДМОР НА ВРАБОТЕНИТЕ

И во услови на пандемија од коронавирусот, АД ЕСМ исплати К15 на своите вработени. За разлика од претходно, кога во компанијата регресот за годишен одмор не се исплаќаше и раководството се соочуваше со тужбени барања од работниците, во последните три години, К15 се исплаќа редовно, во законски предвидениот рок. Ова е втора година по ред, пак, како регресот за годишен одмор се исплаќа во целиот законски можен износ, за разлика од претходно кога беше предвидена исплата на 60 отсто од просечната плата во

државата. Исплатата на регресот во цел износ беше предвидена со новиот Колективен договор што го потпишаа раководството на АД ЕСМ и Синдикалната организација на АД ЕСМ. Парите за К15 беа резервирани во буџетот на АД ЕСМ уште во 2019 година, а Управниот одбор на нашата компанија ги согледа сите околности, остварените резултати, преземените чекори во услови на криза, како и проекции за работа во следниот период и одлучи да исплати регрес за вработените. Производствениот процес во АД ЕСМ се одвива тековно и без

нарушувања за времетраењето на здравствената криза предизвикана од ковид-19, со што регресот за одмор за вработените во компанијата е повеќе од заслужен. Во услови на криза, кога државата прави напори да помогне на сите, ова е дополнителен приход за семејствата на нашите вработени. Освен регресот за годишен одмор, АД ЕСМ за цело времетраење на кризата предизвикана од ковид-19, редовно ги исплаќа и сите законски предвидени додатоци на плата, како и додатоците наведени во Колективниот договор.

ДОНАЦИЈА НА СИНДИКАТОТ НА РЕК „ОСЛОМЕЈ“

ЗАШТИТНИ СРЕДСТВА ЗА МЕДИЦИНСКИОТ ЦЕНТАР-КИЧЕВО И ЗА БРЗАТА ПОМОШ

Синдикатот на РЕК „Осломеј“ донирал заштитни средства во Медицинскиот центар - Кичево. Донирани се 2000 ракавици, 1000 маски, 120 пакувања средства за дезинфекција и извршена е дезинфекција на просториите на болницата. Донирани се и 35 трајни заштитни скафандери во Ургентниот Центар-Брза помош во Кичево за заштита на медицинскиот персонал во центарот. За вработените во Брзата помош, Синдикатот донираше и ракавици, маски и дезинфекциски средства за раце, со цел безбедно пружање здравствена

услуга на граѓаните на Кичево преку заштита и на пациентите и на медицинските лица. Синдикалната организација на РЕК „Осломеј“ уште на почетокот на здравствената криза обезбеди заштитни средства и за вработените во Комбинатот со цел превенција на ширење на ковид-19. Покрај маски, ракавици, дезинфекциски средства набавени се и ласерски термометри за мерење на телесната температура на вработените при влез во термоекраната, односно пред пристапување на работното место.

ЗАШТИТА ОД КОВИД-19

АД ЕСМ ИСПРАТИ ХУМАНИТАРНА ПОМОШ ЗА ДЕБАР

АД ЕСМ во соработка со Синдикалната организација на компанијата и Синдикатот на РЕК „Битола“ испрати хуманитарна помош за Дебар. 1.000 пакети со неопходни прехранбени производи и средства за лична хигиена стигнаа во градот каде беше прогласен првиот карантин. Во секој од пакетите имаше по 25 килограми брашно, шест шишиња зејтин, 6 килограми шеќер, шест пакетчиња макарони, 20 ролни тоалетна хартија, по две заштитни маски и средства за дезинфекција на раце. Вкупната вредност на хуманитарниот конвој изнесува околу 3 милиони денари. „Во овие кризни времиња, кои не потсетија колку е скапоцен животот и здравјето на секој од нас, АД ЕСМ се надева дека

хуманитарната пратка ќе ги ублажи последиците од кризната состојба во Дебар и Центар Жупа. Во Дебар е седиштето на нашата хидроцентра-ла „Шпилје“ и чувствуваме и морална одговорност да помогнеме. Општествената одговорност на АД ЕСМ многу пати досега била потврдена, а со овој гест ги охрабруваме и останатите компании, државни и приватни, секоја во рамките на своите можности, да помогнат онаму каде што сметаат дека има потреба“ - изјави генералниот директор, м-р Васко Ковачевски, при испраќањето на хуманитарната помош, која тргна од Битола. Помошта во Дебар ја презеде градоначалникот Хекуран Дука, кој раководи со оперативниот кризен штаб.

ДЕЗИНФЕКЦИЈА НА ГРАДОТ БИТОЛА

АД ЕСМ се вклучи во акциите за дезинфекција на станбени објекти за колективно домување и институции на територијата на целата држава. Акциите за зачувување на јавното здравје започнаа од Битола, каде се наоѓа нашата најголема подружница РЕК „Битола“. Екипа од околу 50 опремени и обучени лица, вработени во РЕК „Битола“ и ФОД Новаци изврши дезинфекција во влезови на станбените единици во Нова Битола.

„Тимот ќе биде на располагање на Општина Битола додека трае кризата со ковид-19. Ќе направиме сè што

е во рамките на нашите можности и надлежности, а нашите професионалци постојано ќе вршат дезинфекција на колективните станбени заедници, објекти во кои има најголема популација од населението, ќе се дезинфицираат индивидуални станбени објекти, но и институции на кои ќе им биде потребна помош“, истакна генералниот директор, м-р Васко Ковачевски. Слични акции ќе се реализираат и во останатите подружници на АД ЕСМ, каде работниот процес и човечките ресурси го дозволуваат тоа, со што компанијата уште еднаш ќе ја потврди опште-

ствената одговорност. „Освен општествената, сакаме да ја потврдиме и личната одговорност кон заедницата. Затоа е потребно сите заедно, посветено и одговорно да се справиме со ковид-19“ - рече Ковачевски. Масовната дезинфекција на станбените комплекси во Нова Битола во придружба на генералниот директор ја координираа директорите на РЕК „Битола“, Златко Ќурчиевски и на ФОД Новаци, Методија Тасевски. АД ЕСМ донираше и 50 пумпи за дезинфекција на ЈП Комуналец од Битола.

ГРИЖЕЛКИ СЕ ЗА НАШИТЕ ВРАБОТЕНИ, СЕ ГРИЖИМЕ ЗА ЈАВНОТО ЗДРАВЈЕ

Засилени превентивни мерки за заштита на човечките ресурси и обезбедување непречено производство на електрична енергија

Изминатиот период АД ЕСМ ги презеде сите мерки коишто беа препорачани од државните органи за заштита на човечките ресурси во свои рамки, особено на лицата кои се од клучно значење во одредени сегменти на производството. По препорака на нашата Служба за заштита, спасување и кризи беа

воведени и дополнителни мерки. Во просториите на АД ЕСМ- Дирекција и во сите подружници на компанијата се изврши вонредна дезинфекција на работните простории, службените возила и автобусите што се користат за превоз на вработените. Иако, во рамките на компанијата оваа активност се

врши редовно во согласност со прописите, поради состојбата со ковид-19 овој период се спроведува со засилена динамика во име на здравјето на нашите вработени кои се темел на компанијата, и во име на јавното здравје.

ДЕЗИНФЕКЦИЈА ВО ПОДРУЖНИЦАТА „ЕНЕРГЕТИКА“

ПРЕЗЕМЕНИ СИТЕ НЕОПХОДНИ ПРЕВЕНТИВНИ МЕРКИ ЗА НЕПРЕЧЕНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ВО РЕК „БИТОЛА“

ДЕЗИНФЕКЦИЈА НА РАБОТНИОТ ПРОСТОР ВО ХИДРОЦЕНТРАЛИТЕ, УПРАВНАТА ЗГРАДА И СИТЕ ДРУГИ РАБОТНИ ОДДЕЛЕНИЈА ВО ХЕС „МАВРОВО“

ДЕЗИНФЕКЦИЈА ВО ДИРЕКЦИЈА

МЕРЕЊЕ ТЕМПЕРАТУРА НА ВРАБОТЕНИТЕ ВО РЕК „ОСЛОМЕЈ“ ПРЕД ВЛЕЗ ВО КОМБИНАТОТ, КАКО ДЕЛ ОД ПРЕВЕНТИВНИТЕ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА ОД КОВИД-19

#останидговорен